

LA TACA. UNA BREU HISTÒRIA DE LA DESORIENTACIÓ LÚA CODERCH

A CURA DE CÈLIA DEL DIEGO
19.06.2021 - 03.10.2021

Amb Ikram Bouloum, Sonia Fernández Pan i Mafe Moscoso, i la veu d'Antye Greie (AGF), Carolina Jiménez i Ann Cotten. Amb la videografia de María Nova López (Intactes) i la música d'Ikram Bouloum i MANS O (Roman Daniel).

Estimada Lúa,

L'altre dia vaig somiar amb una nena que es treia una taca de la pell del braç i la sostenia entre les mans. La taca estava viva i es movia de manera inquieta dins de les seves vores inestables. La nena jugava amb la taca viscosa, estirant-la i encongint-la. O potser era la taca la que jugava amb la nena, aprofitant-se de la curiositat infantil per conèixer els seus límits i les seves possibilitats. En poc temps, la taca es va fer massa grossa i la nena la va haver de deixar caure a terra, i es va convertir en una estora relliscosa que feia perdre l'equilibri d'aquells que hi caminaven per sobre. Com passa sovint amb els somnis, que es rebel·len una vegada i una altra contra les estructures narratives i les seqüències lògiques apreses, aquest també es va quedar a mitges o es va transformar en una altra cosa. Però estic segura que la taca es continua expandint, potser no com l'univers, però sí fins a ocupar una gran superfície en la seva totalitat. T'imagines que les nostres biografies estiguessin escrites amb les realitats paral·leles dels nostres somnis? Irònicament, crec que recopilar els somnis propis o aliens és una empresa soporífera. Però si que em pregunto quin sentit cultural tindrien els somnis si la psicoanàlisi no hagués convertit el subconscient en el seu fetitxe d'autocensura.

M'agrada pensar que les taques de la pell són fragments d'un missatge impossible de conèixer en la seva totalitat. Que cada missatge sigui un destinatari em recorda aquella idea de Roland Barthes que diu que l'amor converteix les persones en semiòlogues furtives, per a les quals la realitat és un text que remet una vegada i una altra a la seva història d'amor, al seu present memorable i volàtil. No crec que ocorri tan sols als enamorats, substituir la realitat per una il·lusió que es refereixi sense parar a la mateixa cosa. També ens passa quan fem projectes i habitem el món des de les

seves diverses promeses de sentit. És llavors quan apareixen revelacions per tot arreu, perquè nosaltres identifiquem com a importants les coses més banals. Això que podria semblar difícil d'anomenar té nom de dona gran i sàvia, Serendipitat, i sorprenentment no prové del grec, sinó d'un conte tradicional persa en què tres prínceps de l'illa de Serendib deixaven que els seus problemes fossin resolts per una sèrie de casualitats. La diferència entre la banalitat i la profunditat potser és simplement un canvi de perspectiva. Una cosa semblant al que dius de les bones notícies que en realitat poden ser dolentes i de les males notícies que acaben sent bones. No crec que sigui viable sempre, però una possible solució a un problema podria ser canviar-li el nom i convertir-lo, per exemple, en una endevinalla; com els cants del corifeu de la teva pel·lícula, on ella parla en present però es refereix tant al passat com al futur. És clar que els problemes no són purament retòrics, sinó que són part d'aquesta vida material que amb tan mala llet i bona llengua relata Marguerite Duras en el llibre homònim que tinc gràcies a tu. Tot i que la nostra tragèdia està força ben relatada en la Sibila entusiasta i precària de Remedios Zafra, crec que hauria trobat més consol llegint Marguerite Duras sobre la nostra comunitat de gent exhausta i sense sentit per a la qual la feina ocupa gairebé totes les hores de vida. Hi ha quelcom en la seva escriptura enfadada que no és tan sols reparador, sinó reconfortant. La seva irritació és una direcció possible per al tedi que produeix l'excés d'ocupació, l'avorritment ocasionat per no poder-nos avorrir realment. I, especialment, m'agrada quan expressa la seva estima per Roland Barthes com a amic, però la impossibilitat de donar-li cap crèdit a algú que és capaç d'escriure de manera tan desafecta sobre l'amor. A mi em passa el mateix amb tot aquest llenguatge edulcorat de les cures que jo mateixa he fet servir, amb honestedat, en el passat. Suposo que també fem sentit desfent camins anteriors o simplement allunyant-nos-en, no sempre de manera

conscient. Em pregunto si és possible caminar de costat i no només moure'ns cap endavant o cap enrere. Crec que darrerament em costa fer afirmacions que no incloguin la possibilitat que no sigui del tot com dic.

És realment difícil sostenir el món a base de paraules, sobretot quan sabem que les paraules sovint s'utilitzen per dissimular el fracàs dels actes. Creus que encara queden veritats estables? M'atreviria a afirmar que no, però llavors jo mateixa estaria produint aquí un intent de veritat estable.

Però abans de les veritats, de les promeses de sentit i de la realitat com a text de les nostres preocupacions, volia compartir amb tu la idea que les taques són manifestacions d'una comunitat de persones que encara no coneix la seva raó de ser, però que hi és. Havia escrit «cossos» en lloc de «persones», però noto que cos és una paraula que ja no em serveix com abans. No perquè tingui cap dubte que les taques estan al cos o que els cossos existeixen, sinó perquè remet a una manera de pensar que ja no m'orienta. Podria dir que no m'interpel·la, però la paraula *interpel·lar* no m'ha interpel·lat mai. Més aviat m'interessa la paraula *alli*, que també podria ser *allà*, perquè tots dos són termes que assenyalen una direcció sense desvetllar-la del tot. Són un recipient per a formes d'orientació distreta, o una manera d'indicar un lloc mantenint-ne l'anonimat, protegint el secret, com he decidit pensar que fa la protagonista de la teva pel·lícula quan ens fiquem al seu cotxe sense que ens hagin convidat i li fem preguntes que aparentment no ha demanat. Crec que el sentit no és només una direcció, sinó una decisió, que inclou la de viure de manera desorientada. Sé que la taca de la teva pel·lícula no és com la del meu somni. No és visible, però és sensible. La nota ella i la notem nosaltres, les sirenes, que tenim les nostres taques pròpies. Tinc unes taques minúscules a la part inferior de l'esquena. Hi són, però no les puc veure. Les vaig descobrir de petita, en un episodi d'escarni infantil. Que què era allò que tenia a l'esquena, que em netegés millor, que tenia l'esquena bruta, que els meus pares no tenien cura de mi... Això darrer em va afectar tant que durant un temps em vaig fregar l'esquena amb una esponja perquè se n'anessin. Fins que les vaig oblidar o vaig decidir que jo també era les meves taques o que podien ser una constel·lació que s'havia extraviat al cel. Això ja no ho recordo. Per canviar el sentit, a vegades cal canviar el relat. I com diria el corifeu, orientant les mateixes sirenes, les taques no s'han de netejar, ens pertanyen. Tot i que ho va dir, encara s'ha de dir. I en tot cas, com es neteja una taca que no podem veure? I per què o per a què s'ha de netejar? El per-a-què sempre m'ha semblat més descoratjador que el perquè. Una vegada l'hi vaig explicar a un amic i va acabar tan afectat com jo per aquesta diferència. El perquè de fer les coses o no fer-les remet, tant si volem com si no, a cercar un motiu per fer-les o no fer-les. El per a què fa que aquell motiu, qualsevol motiu, deixi de tenir sentit fàcilment.

No sé per què t'estic parlant de taques sobre la pell, si tu estàs fent servir aquesta paraula per donar cos a quelcom que no en té i no és fàcilment perceptible. De fet, em recorda el que sempre em diu una amiga quan parlem de segons quins mandats socials que no complim i dels càstigs petits i grans que apareixen en conseqüència a les nostres vides. Ella ho anomena un desig sense nom, per l'absència de termes en positiu que parlin d'aquesta experiència que consisteix a viure permanentment relacionant-nos amb relats que no sentim com a propis però que ho haurien de ser. El nostre desig gairebé no té referents

amb un final feliç. O sí que els té, però estan en la vida i no en els llibres. Estan en les altres. Perquè la nostra desobediència és una improvisació contínua a favor i no en contra d'alguna cosa. Crec que es pot relacionar amb aquesta estratègia de convertir la necessitat en gaudi, com m'has explicat que diu Hito Steyerl, o amb desfer l'encanteri de l'optimisme cruel de Lauren Berlant, un concepte del qual m'has parlat en diverses ocasions per referir-te al desajust que hi ha quan ens adonem que les històries que ens han explicat no són reals, que per molt que ens hi esforcem hi ha coses que no aconseguirem mai, que tots aquests desitjos-miratges no són tant una meta com un obstacle. Però potser estarem d'acord amb mi que existeix una certa calma en el fet d'adonar-se que no ens hem cregut mai del tot aquestes històries, en el fet que és possible gaudir més fent que projectant o que, en tot cas, moltes projeccions es poden complir perquè sí que és possible un ajust entre els nostres desitjos i les possibilitats reals, sense que això impliqui viure una vida sense sorpreses o anhels. Perquè crec que és possible tenir anhels que no supurin a la pell. El fet que aquest desig de què et parlo no tingui nom ni una direcció estable és per a mi igualment pertorbador i esperançador. A les coses i a les persones se les domina posant-los un nom, una etiqueta que doni per resol l'enigma, que dissimuli el problema, que arxivi el cas. Perquè vull pensar que la nostra desorientació és a favor d'una direcció que hem de construir fent sentit les unes amb les altres. Fer sentit de manera individual és una altra de les moltes històries falses que ens han explicat. Com també vull pensar que és possible involucrar-se en un sentit que no es té, però que es pot donar i compartir.

Mentre t'escrib, tinc al costat la *Guia de las estrellas* que em vas regalar el 2015. Ho sé perquè entre les seves pàgines guardo la nota que vas escriure i en la qual dius que sí que estàs segura que «avui és 21 de gener de 2015». Avui és també 10 de juny de 2021. Avui és ahir i demà, és tots els dies i cap. La teva guia de les estrelles m'acompanya des que me la vas regalar. És un dels pocs llibres que col·loco de cara en cada habitació on entro i trec les meves coses. M'agrada recordar-me de tu cada vegada que la miro, tot i que no la necessiti per recordar-te sovint. Podria dir que és un talismà, o una brúixola per a la desorientació que produeix el vertigen del desarrelament. Traslladar-se implica, literalment, canviar d'adreça, però canviar d'adreça no sempre comporta adreçar-se a un altre lloc, canviar de rumb. Avui, quan l'he obert altra vegada, la teva guia m'ha explicat que «el cel de París és el mateix que el de Viena una hora abans i que el del Quebec cinc hores més tard». Em reconforta saber que el cel és sempre el mateix en latituds iguals però en temps diferents. És una veritat estable per a quelcom tan inestable com el temps. Ara mateix em tranquil·litza saber que estem compartint el mateix cel. Per ajudar-me a fer sentit amb aquesta carta, la persona de la qual et parlava abans, aquest matí, m'ha enviat un fragment d'un llibre de Mercedes Halfón que estava llegint i en el qual diu: «per a mi, orientar-se és anar a l'inconegut i després saber tornar».

Em sembla una manera encoratjadora d'acabar aquesta carta que les dues sabem que no s'acaba aquí.

Amb afecte i desorientació,
Sonia Fernández Pan

Exposició

Comissariat:
Cèlia del Diego
Coordinació:
Antoni Jove
Disseny expositiu:
Xavier Torrent
Disseny gràfic:
Bildi
Muntatge:
Jordi Alfonso,
Carlos Mecerreyes
i Teresa Nogués

Producció

Ajudant producció:
Huaqian Zhang
Grafisme projecte:
Paula Illescas
Fernández
Assessorament
so de sala:
Jordi Salvadó Isern
So de sala
(Shepard tone -
Risset glissando):
Andrew Brož
i Lluís Nacenta

Agraïments:

Antoni Lázaro
i Sergi Lázaro
(Lázaro Construccions
Metà·liques),
Raúl Chávez
(Tapicería Meridiana),
Ángeles Jiménez Caro,
Germán Casas Poyatos
i Paqui Hernández
Plaza (Mandala Patch),
Miguel Angel de Heras
(Interaction Lab -
Hangar.org),
Víctor Fernández Sanza
i Francisco
Vera Saltos.

Centre d'Art la Panera

Direcció:
Cèlia del Diego
Coordinació i
comunicació:
Antoni Jové
Centre de
documentació:
Anna Roigé
Educació:
Helena Ayuso
Programes públics:
Roser Sanjuan
Col·laboració:
Jordi Antas,
Júlia Moreno
i Miquel Palomes
Manteniment:
Carlos Mecerreyes

Horari

De dimarts a dissabte,
de 10 a 14 h
i de 17 a 19 h.
Diumenges i festius,
d'11 a 14 h.
Dilluns tancat.
Caps de setmana
d'agost tancat.

ACTIVITATS

Aforament limitat.

Inscripció prèvia
al 973 262 185comunicaciolapanera@
paeria.cat

JUNY

29

17.30 H.
TOT ESCOLTANT EL
CANT DE LES SIRENES...
A càrrec de Camil·la
Minguell i M.Carme
Estadella. Taller
d'estiu per a infants
de 4 a 10 anys.

JULIOL

1

19 H.
VISITA A LA MOSTRA.
A càrrec de l'artista
i la comissària.

22

21 H.
HAURÀS DE SER NOVA.
EXERCICIS ETNOGRÀFICS
PER AL CAPVESPRE.
A càrrec de Mafe
Moscoso.

OCTUBRE

3

12 H.
IKRAM BOULOU M LIVE.
Concert.

HO ORGANITZA

HI COL·LABORA

àngels barcelona

HANGAR.
ORG